

فسقلی‌های خواندنی

مرتضی فاضل، مشاور خانواده

معرفی و پیشنهاد مطالعه‌ی کتاب‌های خوب به دانش‌آموزان، راهکاری برای معلمان و والدین است تا از این طریق کودکان با کتاب آشتی کنند و از مشکلات رفتاری‌شان آگاه شوند. مجموعه کتاب‌های «فسقلی‌ها» که زبانی طنزگونه و شاد دارد، به والدین و معلمان عزیز معرفی می‌شود.

فسقلی‌ها چیستند؟

۱. انتشارات قدیانی، مجموعه‌ی مصور «فسقلی‌ها» را که نوشته‌ی تونی گراس و ترجمه‌ی جمعی از مترجمان (با همکاری خانم شکوه قاسم نیا) است و برای کودکان پیش‌دبستانی و اول و دوم ابتدایی بازنویسی شده، چاپ کرده است. در طراحی تصویرهای این کتاب از رنگ‌های شاد و متنوع استفاده شده است که کودکان را به خواندن ترغیب می‌کنند. مجموعه‌ی فسقلی‌ها چهل و پنج عنوان کتاب را در دو مجلد، با نام‌هایی که از شخصیت اصلی داستان الهام گرفته شده‌اند، دربردارد؛ مثل: «فری فراموش‌کار»، «ددی دست‌وپاچلفتی»، «کاکاکثیفه».

۲. شخصیت اصلی مجموعه‌ی فسقلی‌ها دختر یا پسر کوچکی است که ویژگی منفی یا اخلاق بدی دارد؛ مثلاً دست‌وپاچلفتی است، لجباز است، بی‌حوصله است، زیادی غذا می‌خورد، کنجکاوی نابجا می‌کند، بیش از حد تلویزیون تماشا می‌کند، بیخ و داد راه می‌اندازد، خجالتی

است، خیرچینی می‌کند، نگران است، به بهداشتش شخصی اهمیت نمی‌دهد و... این داستان‌ها با زبانی طنزگونه، ساده و روان بیان شده‌اند. از این رو خواننده‌ی خردسال به‌خوبی با شخصیت‌ها ارتباط برقرار می‌کند و از همان ابتدا، بدی رفتار شخصیت داستان را حس می‌کند و متوجه زشتی کارش می‌شود.

اسامی شخصیت‌های کتاب‌های این مجموعه دو قسمت دارند: قسمت اول اسم فرد و قسمت دوم صفتش را کوتاه و غالباً یک‌بخشی یا دوبخشی هستند و به راحتی ادا می‌شوند: بالی، آنا، جودی، کاکسی، هانی، بابی، قلی، جی‌جی. کوتاه‌بودن اسامی باعث می‌شود کودکان به راحتی با آن‌ها ارتباط برقرار کنند و صمیمی شوند. صفت بخش دوم از لحاظ آوایی بسیار با بخش اول هماهنگ است. ترکیب حروف، ضمن جذاب‌بودن، موسیقی و آوای زیبایی را ایجاد کرده است؛ به‌ویژه قرار گرفتن چند مصوت و یا حرف یکسان پشت‌سرهم، برای

آشنایی کامل کودکانی که تازه حروف زبان فارسی را یاد گرفته‌اند، آموزنده است. در اکثر عنوان‌های داستان، چند حرف و حتی گاهی تا چهار حرف تکرار می‌شوند؛ مثلاً چهار حرف «ب» در «بابی بی‌باک»، چهار حرف «ک» در «کاکسی کنجکاو» و چهار حرف «ج» در «جی‌جو جنگجو» و... این مجموعه تقریباً بیشتر حروف فارسی را پوشش داده است و به‌خصوص برای دانش‌آموزانی مفید است که مشکل یا اختلال خواندن دارند.

۳. در داستان‌های فسقلی، جنبه‌ی واقع‌گرایانه‌ی اتفاقات به‌خوبی نمایان است. فضای داستان به‌جای فضایی رمانتیک و غیرواقعی، کاملاً واقعی و قابل باور است. اتفاقات مطرح‌شده در زندگی کودکان کاملاً تجربه‌شده و ملموس و به‌خوبی با شرایط و نیازهای آنان همراه است.

۴. در تمامی قصه‌ها، روایت طنزگونه‌ی داستان‌ها دیده می‌شود. گاه این طنز در پایان قصه با اتفاقات جالبی که روی

می‌توانید یکی از داستان‌های فسقلی‌ها را بشنوید و در کلاس از آن استفاده کنید.

پیشنهاد

- تهیه کلیپ‌های بلندخوانی داستان‌ها به صورت جمعی و خانوادگی: یکی از روش‌های ترغیب کودکان به مطالعه، خواندن کتاب به صورت جمعی و خانوادگی است. در این روش، اعضای خانواده هر کدام بخش‌هایی از یک داستان را با صدای بلند، به صورت تکی یا دسته‌جمعی، می‌خوانند و از اجرایشان کلیپ‌های مستند تهیه می‌کنند.
- تهیه کلیپ‌هایی برای بیان خلاصه‌ی داستان‌ها: دانش‌آموزان می‌توانند محتوا و خلاصه‌ی داستان را یا با کلام خودشان یا به شکل قصه بیان کنند. همچنین، می‌توانند خلاصه‌ی داستان را به صورت نوشتاری تهیه کنند.
- تهیه کلیپ‌هایی برای اجرای نمایش‌گونه‌ی داستان‌ها: بیشتر محتوای داستان‌ها قابلیت اجرای نمایشی دارد و دانش‌آموزان می‌توانند، به همراه اعضای خانواده، آن‌ها را اجرا کنند.
- تهیه نقاشی‌ها و تصویرسازی‌های جدید از شخصیت‌ها: یکی از ویژگی‌های ارزنده‌ی این کتاب، تصویرسازی‌های خوب آن است که می‌تواند خصوصیات منفی و عادت‌های اخلاقی بد را به بهترین شکل نمایش دهد. کودکان می‌توانند تصویرهای کتاب را نقاشی یا به شکل خلاقانه تصویرهای جدیدی طراحی کنند.
- داستان‌نویسی و طراحی شخصیت‌های جدید و انتخاب نام‌های کاملاً ایرانی: دانش‌آموزان می‌توانند برخی عادت‌های منفی و نامناسب را که به آن‌ها اشاره نشده است، در قالب داستان‌های جدید طراحی و اسم‌های ایرانی برای آن‌ها انتخاب کنند؛ مثلاً «تینا ترسویی» یا «تیمایم خوام».
- تغییر خلاقانه و بازآفرینی داستان‌ها: بهتر است والدین در هنگام خواندن داستان‌های این مجموعه از شیوه‌ی گفت‌وگو (دیالوگ) استفاده کنند. بدین شکل که بخشی از داستان را برای فرزندشان بخوانند، سپس از او بخواهند ادامه‌ی داستان را پیش‌بینی یا حدس بزنند. گاهی این حدس‌ها و پیش‌بینی‌ها منجر به بازنویسی داستان‌ها می‌شود و کودکان می‌توانند این داستان‌های بازنویسی‌شده را ارائه دهند.
- طراحی داستان‌هایی با شخصیت‌های کاملاً مثبت یا عادت‌های اخلاقی و رفتاری خوب: یکی از فعالیت‌های ارزنده که می‌تواند در راستای مثبت‌اندیشی و تربیت سالم فرزندان صورت بگیرد، طراحی داستان‌هایی با شخصیت‌هایی است که اتفاقاً ویژگی‌های مفید و مثبتی دارند. این داستان‌ها و شخصیت‌ها الگوی خوبی برای کودکان هستند و ذهنیت زیبا و سازنده‌ای را در آنان فراهم می‌آورند. نمونه‌ی زیبایی این کار در کتاب‌های درسی، بازآفرینی شعر داستان‌گونه‌ی دوکاج و تبدیل آن به کاجستان و داستان چوپان دروغگو و تبدیل آن به چوپان راستگوست. کودکان می‌توانند بر اساس این روش داستان‌هایی مثل «مریم مهربون»، «بابک بادبده» و «جواد جرئتی» طراحی کنند.

می‌دهد، به‌اوج می‌رسد. طنز داستان تأثیر خیلی خوبی بر توجه و رغبت دانش‌آموزان به مطالعه‌ی کتاب‌ها دارد.

۵. قصه‌ها بعد تربیتی دارند و اکثر مشکلات تربیتی کودکان را پوشش می‌دهند. داستان‌های این مجموعه نه تنها مشکلات فرهنگی ندارند، بلکه از نصیحت‌گرایی، آموزش مستقیم و نتیجه‌گیری اخلاقی اجتناب می‌کنند. با روایت بدی رفتار شخصیت اصلی، به صورت غیرمستقیم، پیام خود را به کودکان منتقل می‌کنند و به آنان اجازه می‌دهند خودشان درباره‌ی پیامد این گونه رفتار، نتیجه‌گیری کنند. این مجموعه حتی برای والدین نیز مفید و آموزنده است و به‌طور غیرمستقیم به آنان کمک می‌کند برخی از رفتارهای فرزندان خود را بپذیرند، در شرایط نامساعد با آنان بیشتر مدارا کنند و با برخوردی مناسب، فرزندان را با پیامدهای رفتارشان روبه‌رو کنند.

۶. در این مجموعه، به برخی رفتارهای کمال‌گرایانه یا افراطی کودکان توجه شده است؛ برای مثال داستان‌هایی مثل: «نانی ناززو»، «هانی همه‌چی‌دان»، «بابی بی‌باک»، «کامی کمکی»، «جودی جدی»، «کاکای کنجکاو»، «سالی سلامت»، «بالی خوش‌لباس»، «انا خانم خانم‌ها».

۷. در برخی از داستان‌های این مجموعه، شخصیت اصلی تصمیم به ایجاد تغییراتی در زندگی‌اش می‌گیرد؛ «شری شیرینه»، «دی‌دی دیرکن» و «جالی خجالتی» چنین تصمیماتی را در طول داستان اتخاذ می‌کنند. از لحاظ تربیتی این رفتارها بسیار آموزنده‌اند. همچنین، از آنجا که برخی از ویژگی‌ها غیرقابل‌تغییرند، برخی از شخصیت‌های داستان نیز وضعیت موجود را می‌پذیرند؛ مانند «هلی هیولا»، «فری فراموشکار» و «کوتی کارآگاه». بیان این نکته، آموزش خوبی برای والدین و فرزندان است.